

I mellem- og efterkrigstiden fandtes også mulighed for referendum i forbindelse med sager om tildeling eller nægtelse af spiritusbevillinger. 1/3 af et sogneråds medlemmer eller 35 pct. af en landkommunes vælgere kunne kræve, at sådanne sager blev sendt til bindende folkeafstemning. Der blev afholdt flere hundrede afstemninger efter disse regler.

De kommunaløkonomiske konsekvenser af forslaget er yderst beherskede. I svar på spørgsmål nr. 15 vedrørende forslag til folketingsbeslutning om direkte demokrati (beslutningsforslag nr. B 2, folketingsåret 1996-97, se Folketingstidende 1996-97, forhandlingerne side 785 og tillæg A side 231 og 240) oplyste indenrigsministeren den 19. december 1996 (Kommunaludvalget, B 2 - bilag 3), at i en kommune af Køges størrelse (29.000 indbyggere) er udgifterne til en folkeafstemning 290.000 kr. Der er altså tale om et relativt billigt forslag i forhold til de gevinster, man opnår herved i form af øget indflydelse til og engagement hos borgerne.

Der har de senere år været forskellige forslag fremme om vejledende folkeafstemninger på både lokalt, regionalt og landsdækkende plan. Det er forslagsstillernes opfattelse, at folkeafstemninger skal være bindende, hvis de skal opfylde det, der er formålet med folkeafstemninger: at øge borgernes indsigt, engagement, indflydelse og ansvarlighed, hvorved vi i højere grad får et deltagerdemokrati. Folkeafstemninger, der kun er vejledende, har ikke megen mening i den forbindelse, samtidig med at de kan misbruges af de folkevalgte til at sætte spørgsmål til folkeafstemning alene for at blive bekræftet i egne holdninger og eventuelt løbe fra det ansvar, som ellers påhviler de folkevalgte.

Bemærkninger til de enkelte punkter

Ad 1

I nogle tilfælde vil det for borgerne være vigtigt at få direkte indflydelse i form af folkeafstemning. I andre tilfælde vil det være tilstrækkeligt, at borgerne får mulighed for at få sager på kommunalbestyrelsens dagsorden.

Ad 2

Formålet er, at borgerne i nogle bestemte sager skal kunne begære en ellers vedtaget beslutning sendt til folkeafstemning.

Ad 3

Det forslag, som kræves sendt til folkeafstemning, eller som ønskes rejst i en kommunalbestyrelse eller et amtsråd som følge af et initiativ, skal såvel i form som i indhold svare til forslag, der behandles i kommu-

nalbestyrelser eller amtsråd. Der skal endvidere være tale om forslag, der vedrører forhold, som hører under kommunalbestyrelsens eller amtsrådets kompetenceområde. Forslaget må ikke hindre, at kommunen eller amtet opfylder krav, som er fastsat i anden lovgivning.

Der kan ikke tages initiativ eller laves referenda vedrørende budgettet, lokalisering, spørgsmål vedrørende minoriteters levevilkår og spørgsmål, der medfører indskrænkninger i fundamentale menneskerettigheder.

Uanset at det efter forslagsstillernes opfattelse er vigtigt, at der bliver mulighed for både initiativ og referendum, er det også afgørende, at der på forhånd sættes grænser for, hvad der kan sendes til folkeafstemning. På samme måde som der i dag er begrænsninger i, hvilke forslag der i henhold til grundlovens § 42 kan sendes til folkeafstemning, er det vigtigt, at der er spørgsmål på det kommunale og amtskommunale niveau, som ikke kan sendes til folkeafstemning. Det drejer sig i denne forbindelse om det samlede budget for at undgå en eventuel usikkerhed omkring kommunens og amtets økonomi. Endvidere drejer det sig om at sikre borgerne - herunder eventuelle mindretal - imod, at initiativet bruges til krænkelse af deres fundamentale rettigheder.

De kommunale tilsynsmyndigheder skal godkende temaet for et initiativ og referendum, således at man kan have sikkerhed for, at det er et tema, hvorom der må tages et initiativ, og således at man sikrer, at ordlyden i et initiativ og et referendum fremstår klart, samt at der ikke kan opstå tvivl om indholdet for de borgere, som først skal skrive under på et krav og siden hen eventuel stemme om forslaget.

Det er naturligt at pege på de kommunale tilsynsmyndigheder, da de allerede i dag har legalitetstilsynet med kommuner og amter.

Ad 4-5

Spørgsmålet om, hvor mange der skal kunne bringe et spørgsmål til folkeafstemning eller debat og afstemning i en kommunalbestyrelse eller amtsråd, er en afvejning af, at antallet på den ene side ikke skal være urimeligt højt, men på den anden side gør det heller ikke noget, at der kræves en betydelig indsats og dermed engagement for at få gennemført sit ønske. I denne forbindelse må det være rimeligt, at kravene til at få folkeafstemning er højere end til at få en sag til debat og afstemning i en kommunalbestyrelse eller et amtsråd.

Ad 6-9

Tidsfristerne er fastlagt ud fra, hvad der er praktisk rimeligt og muligt både for kommunalbestyrelsen/